

Tarkastuslautakunnan toimintasuunnitelma vuosille 2025-2029

1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalaissa (410/2015) ja valtuuston päättämässä hallintosäännössä. Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten (kuntalaki 121 §).

Tarkastuslautakunnan lakisääteisenä tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Espoon kaupungin hallintosäännön mukaan kaupungin hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Kaupungin ulkoisen valvonnan järjestelmän muodostavat tarkastuslautakunta ja ulkoisen tarkastuksen yksikkö sekä tilintarkastaja. Ulkoinen tarkastus järjestetään toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta riippumattomaksi.

2. Hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen

Tarkastuslautakunnan lakisääteisiin tehtäviin kuuluu järjestää kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastus ja valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Hallintosäännön mukaan lautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tekee tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi. Tarkastuslautakunta huolehtii siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa. Lisäksi lautakunta tekee aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan sekä ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen yksiköiden tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tilivelvollisten määrittäminen

Tarkastuslautakunnan tehtävänä yhdessä tilintarkastajan kanssa on valmistella valtuustolle tilivelvollisten määrittely. Tarkastuslautakunta on yhdessä tilintarkastajan kanssa viimeksi määritellyt tilivelvolliset kokouksessaan 26.2.2025. Kaupungin tilinpäätöksessä esitetään vuosittain tiedot tilivelvollisuudesta.

Tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä koskevan päätösehdotuksen valmistelu

Tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset.

Tarkastuslautakunnan lakisääteisenä tehtävänä on tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä koskevan päätösehdotuksen valmistelu valtuustolle ottaen huomioon tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa antamat lausunnot. Lisäksi tarkastuslautakunnan tulee hankkia tilintarkastuskertomuksessa mahdollisesti esitetyistä muistutuksista asianomaisen selitys ja kunnanhallituksen lausunto. Saatuaan muistutuksen kohteen selityksen ja kunnanhallituksen lausunnon lautakunta valmistelee valtuustolle päätösehdotuksen. Lausuntoon voidaan sisällyttää tarkastuslautakunnan oma kannanotto vastuuvapauden myöntämisestä.

3. Tilintarkastuksen järjestäminen ja tilintarkastussopimuksen valvonta

Kuntalain mukaan kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tarkastuksen järjestämiseen liittyvää perusteltua syytä. Espoon kaupungin tarkastuslautakunta järjestää kaupungin ja kaupunkikonsernin tilintarkastuksen. Lautakunta valmistelee valtuustolle esityksen lakisääteisen Julkishallinnon ja talouden JHT-tilintarkastajan valinnasta, tekee tilintarkastussopimuksen sekä valvoo tilintarkastussopimuksen noudattamista. Kaupunginreviisori avustaa tarkastuslautakuntaa tilintarkastussopimuksen noudattamisen valvonnassa.

Tilintarkastajan valinnan valmistelun yhteydessä lautakunta määrittelee tilintarkastajan toimikauden pituuden, joka voi kuntalain mukaan olla enintään kuusi vuotta. Tilintarkastajan tehtävänä on esittää näkemyksensä toiminnan oikeellisuudesta ja laillisuudesta. Kuntalain 123.3§:n mukaan tilintarkastajan tulee ilmoittaa havaitsemistaan olennaisista epäkohdista viipymättä kunnanhallitukselle annettavalla tilintarkastuspöytäkirjalla, joka annetaan tiedoksi tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu tilintarkastajan havaitsemista epäkohdista ja valtuuston tarkastusta koskevista päätöksistä aiheutuvien toimenpiteiden seuranta. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu esitysten tekeminen lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien suorittamisen yhteensovittamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kaupungin tilintarkastajan tulee ilmoittaa tilintarkastussopimuksen mukaisesti kaupungilta tai sen tytäryhteisöiltä saamista erityistoimeksiannoista tarkastuslautakunnalle. Tilintarkastussopimuksen mukaan tilintarkastusyhteisön on ilmoitettava tarkastuslautakunnalle kirjallisesti tilintarkastuksessa käytettävien tilintarkastajien, erityisasiantuntijoiden ja avustajien nimet ja suoritettut tutkinnot. Edellä mainituissa tiedoissa tapahtuneet muutokset on myös ilmoitettava välittömästi tarkastuslautakunnalle kirjallisesti.

Tarkastuslautakunta on tehnyt sopimuksen Espoon kaupungin ja tytäryhteisöjen tilivuosien 2021-2022 sekä optioista vuodelle 2023 ja vuosille 2024-2026. Valtuusto oikeutti hankintapäätöksellään maaliskuussa 2021 tarkastuslautakunnan päättämään optioiden käyttöönotosta. Tarkastuslautakunta päättänyt ottaa option käyttöön tilivuosien 2024-2026 tilintarkastuksesta.

Tilintarkastuksen toteutus

Tilintarkastaja laatii toimikaudekseen tarkastussuunnitelman ja vuosittain kullekin tilikaudelle työohjelman, joka toimitetaan tarkastuslautakunnalle tiedoksi. Tilintarkastajan

tarkastussuunnitelma esitellään tarkastuslautakunnalle toimikauden alussa. Vuosittainen työohjelma esitellään tarkastuslautakunnan elo- tai syyskuun kokouksessa.

Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman ja työohjelman toteutumisesta, tarkastustyön kulusta ja tarkastustyössä tehdyistä havainnoista sopimuksen mukaisesti kolme kertaa vuodessa. Ensimmäinen väliraportti esitellään tarkastuslautakunnalle vuosittain marras-/joulukuussa ja toinen väliraportti helmikuussa sekä yhteenvetoraportti huhtikuussa.

Tilintarkastaja antaa tilintarkastuskertomuksen tilikautta seuraavan huhtikuun loppuun mennessä tarkastuslautakunnalle edelleen kaupunginvaltuustolle toimitettavaksi sen mukaisesti mitä kuntalain 125 §:ssä tilintarkastuksesta säädetään.

Tilintarkastajan tarkastusraportit ja väliraportit ovat julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä (Julkl 24 § 15 k.) asiakirjoja. Tilintarkastuskertomus ja vuosittainen loppuraportti ovat julkisia asiakirjoja. Tilintarkastukseen liittyvästä viestinnästä vastaa ensisijaisesti kaupungin vastuunalainen JHT-tilintarkastaja.

Ulkoisen tarkastuksen yksikön rooli tilintarkastuksen suorittamisessa

Ulkoisen tarkastuksen yksikkö avustaa JHT-tilintarkastajaa kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksessa ja raportoi tarkastustyönsä tuloksista tilintarkastajalle. Tilintarkastaja raportoi tarkastusten tulokset tarkastuslautakunnalle yhteenvetoraporteissaan. Yhteenvetoraportit toimitetaan myös kaupungin johdolle. Tilintarkastajan tarkastusmuistiot annetaan tarkastuksen kohteille sekä näiden esihenkilöille.

Ulkoisen tarkastuksen yksiköllä on lisäksi kaupunginreviisorin hyväksymä yksikön oma vuosittainen työohjelma, jonka tulokset raportoidaan tarkastuslautakunnalle ja tarkastusten kohteille sekä näiden esihenkilöille.

Tilintarkastuksen kilpailutus

Tilintarkastuksen seuraavan kilpailutuksen valmistelu aloitetaan vuonna 2026 tarjouspyynnön valmistelulla. Valmistelun yhteydessä tarkastuslautakunta päättää sopimuskauden pituudesta ja mahdollisista optiovuosista. Kaupungin ja konserniyhteisöjen tilintarkastusta koskeva tilintarkastussopimus valmistellaan tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi ja edelleen valtuuston päätettäväksi keväällä 2027.

4. Arviointityö

Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston kaupungille ja kaupunkikonsernille asettamien tavoitteiden toteutumista sekä sitä, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointitehtävänsä varten lautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen. Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma valtuustokaudelle käsitellään ja hyväksytään tarkastuslautakunnan kokouksessa valtuustokauden alussa ja päivitetään valtuustokauden kuluessa tarvittaessa. Arviointisuunnitelma on kirjattu erilliseen asiakirjaan. Arviointisuunnitelman kuvaus esitellään tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen yksikön verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunta käsittelee ja hyväksyy tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen yksikön arviointiperiaatteet valtuustokauden alussa. Arviointiperiaatteet on kirjattu erilliseen asiakirjaan.

Vuosittainen arviointiohjelma käsitellään ja hyväksytään tarkastuslautakunnan kokouksessa pääsääntöisesti elokuussa. Arviointiohjelma on erillinen asiakirja, johon on merkitty tarkastuslautakunnan ja sen jaostojen kokousten ajat ja paikat sekä arviointiaiheet kokouksittain. Arviointiohjelmaa voidaan päivittää tarvittaessa tarkastuslautakunnan näin päättäessä.

Tarkastuslautakunnalla on kuntalain 121.4 §:n mukaan oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointitehtävän hoitamiseksi. Tarkastuslautakunnan tulee tehdä asiasta päätös. Tietojensaantioikeus koskee vain kunnan hallussa olevia asiakirjoja.

Tarkastuslautakunnan vuosittainen arviointiraportointi valtuustolle

Tarkastuslautakunta antaa vakiintuneen käytännön mukaisesti vuosittain valtuustolle lausunnot toisesta ja kolmannelle osavuosikatsauksesta. Lausunnot käsitellään valtuuston syys- ja joulukuun kokouksissa.

Arviointikertomuksen valmisteluprosessista on ulkoisen tarkastuksen yksikössä laadittu erillinen asiakirja tarkastuslautakunnalle käsiteltäväksi ja tiedoksi merkittäväksi.

Tarkastuslautakunta antaa vuosittain valtuustolle arviointikertomuksen. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa toukokuussa samassa kokouksessa tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen kanssa. Valtuusto on päätöksellään velvoittanut kaupunginhallituksen pyytämään lautakunnilta selvitykset ja kuvaukset toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tai ryhdyttävä arviointikertomuksessa esitettyjen epäkohtien korjaamiseksi sekä toimittamaan ne käsiteltäväksi valtuustolle ja tiedoksi tarkastuslautakunnalle osavuosikatsauksen käsittelyn yhteydessä ja antanut kaupunginhallituksen tehtäväksi ottaa huomioon seuraavassa talousarviovalmistelussa ja tilinpäätöksen laadinnassa arviointikertomuksessa tehdyt havainnot.

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajalle on hallintosäännössä varattu pidennetyt puheenvuorot osavuosikatsausten ja arviointikertomuksen valtuustokäsittelyn alkuun.

Ulkoisen tarkastuksen yksikön rooli arviointityössä

Ulkoisen tarkastuksen yksikkö arvioi ja raportoi suoraan valtuuston ja tarkastuslautakunnan alaisena valtuuston kaupungille ja konserniyhteisöille asettamien tavoitteiden toteutumisesta ja toiminnan tuloksellisesta ja tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Ulkoisen tarkastuksen yksikkö noudattaa arviointityössään tarkastuslautakunnan hyväksymiä arviointiperiaatteita. Yksikön henkilöstö antaa julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan suosituksen mukaisesti vuosittain riippumattomuus- ja salassapitositoumuksen kaupunginreviisorille ja edelleen vastuunalaiselle JHT-tilintarkastajalle.

Kaupunginreviisori vastaa ulkoisen tarkastuksen yksikön henkilöstön laatimista asiakirjoista. Arviointimuistiot ja arviointikertomuksen tekstit lähetetään kaupunginreviisorin läpikäynnin jälkeen arviointikohteille kommentoitavaksi tietojen oikeellisuuden varmentamiseksi. Tarkastuslautakunta päättää arvioinnin tuloksista ja esitettävistä suosituksista ulkoisen tarkastuksen yksikön valmistelun pohjalta.

Yhteistyö pääkaupunkiseudun kaupunkien tarkastuslautakuntien kanssa

Tarkastuslautakunta on osallistunut säännöllisesti pääkaupunkiseudun kaupunkien tarkastuslautakuntien yhteistyöhön. Yhteistyön muotoja ovat vuosittain pidettävä seminaari sekä lähes vuosittain toteutettava yhteisarviointi. Yhteisarviointia ohjaa PKS-ohjausryhmä, jossa Espoon tarkastuslautakuntaa edustaa vakiintuneen käytännön mukaisesti lautakunnan

puheenjohtaja. Ohjausryhmän varajäsenenä toimii tarkastuslautakunnan varapuheenjohtaja. Ohjausryhmän kokouksiin osallistuvat myös kaupunginreviisori sekä tarvittaessa ne tarkastajat, jotka toteuttavat yhteisarviointia. Ohjausryhmän puheenjohtajuus vaihtuu sopimuksen mukaisesti vuosittain. Vuonna 2025 puheenjohtajakaupunkina toimii Vantaa. Vuonna 2026 on mahdollista toteuttaa seuraava yhteisarviointi.

Viestintä

Mediaviestinnästä vastaavat tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kaupunginreviisori viestii tarkastuslautakunnan näin päättäessä.

5. Sidonnaisuusilmoitusten valvonta

Kuntalain 84.2 §:ssä säädettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan. Sidonnaisuusilmoitusten tarkoituksena on kaupungin päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen. Ilmoitusvelvollisuus koskee kaupunginhallituksen jäseniä ja maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakuntien puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kaupunginjohtajaa sekä kaupunginhallituksen ja lautakuntien sekä jaostojen esittelijöitä.

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain mukaan sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi valtuustolle vuosittain sekä huolehtii sidonnaisuusrekisterin tietojen julkistamisesta kaupungin verkkosivuilla, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Kaupungin hallintosäännössä tarkastuslautakunta on nimetty sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjäksi.

Espoon kaupungin sidonnaisuusrekisteri on julkaistu verkko-osoitteessa <https://asiointi.asiat.fi/Sidonnaisuusrekisteri/Julkaisu>. Espoon julkaistut sidonnaisuusilmoitukset näkyvät valittaessa organisaatioksi Espoon kaupunki.

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päätyttyä henkilöä koskevat tiedot on poistettava julkisessa tietoverkossa olevasta sähköisestä sidonnaisuusrekisteristä. Kansallisarkiston määräyksen mukaan sidonnaisuusilmoitukset ja sidonnaisuusrekisterien tiedot tulee säilyttää pysyvästi.

Kaupunginreviisori lähettää pyynnöt ja ohjeet sidonnaisuusilmoitusvelvollisille viipymättä valtuuston valintapäätöksen jälkeen ja muistuttaa ilmoitusvelvollisia tarvittaessa ilmoituksen antamisesta määräajassa. Tarkastuslautakunta käsittelee sidonnaisuusilmoitukset vuosittain syys- tai lokakuun kokouksessa ja toimittaa hallintosäännön mukaisesti ilmoitukset valtuustolle vuosittain pääsääntöisesti lokakuun kokoukseen.

Tarkastuslautakunta valtuutti 16.8.2017 kokouksessaan jatkossa kaupunginreviisorin julkaisemaan kuntalain 84 pykälän mukaiset sidonnaisuusilmoitukset tarkastuksen tehtyään ja tuomaan ilmoitukset säännöllisesti käsiteltäväksi tarkastuslautakunnalle. Lisäksi tarkastuslautakunta päätti, että sidonnaisuusilmoitusten rekisteristä ei luovuteta tietoja suoramarkkinointiin, markkina- ja mielipidetutkimuksiin, matrikkeleihin tai sukututkimuksiin. Sidonnaisuusrekisterissä käsitellään henkilötietoja. Osa käsiteltävistä tiedoista on salassa pidettäviä. Toimintaa ohjaavat mm. henkilötietolaki (523/1999) ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

6. Tarkastuslautakunnan talousarvio ja -suunnitelma sekä käyttösuunnitelma ja talouden toteutumisen seuranta

Tarkastuslautakunnan tulee kuntalain mukaan valmistella kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle esitys arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi. Tarkastuslautakunnan talousarvioesitys sekä taloussuunnitelma käsitellään vuosittain syyskuun kokouksessa ja talousarvion käyttösuunnitelma alkavan talousarviovuoden tammikuun kokouksessa. Tarkastuslautakunta käsittelee omat osavuosisikatsauksensa kolme kertaa vuodessa pääsääntöisesti kesäkuussa, syyskuussa ja marras-/joulukuussa. Tarkastuslautakunnan ennakkotilinpäätös/tilinpäätös käsitellään vuosittain talousarviovuotta seuraavan helmikuun kokouksessa.

Espoon vuoden 2025 talousarvio ja vuosien 2026–2027 taloussuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 4.12.2024. Valtuuston hyväksymä talousarvio ja taloussuunnitelma sitovat kaupungin toimialoja, toimielimiä ja tulosyksiköitä. Lautakunnat hyväksyvät tulosyksiköittensä käyttösuunnitelmat käyttötalouden ja investointien osalta valtuuston hyväksymän vuoden 2025 talousarvion mukaisesti. Hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunta päättää omasta käyttösuunnitelmastaan. Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastuksen talousarvion sitovuustaso on kustannuspaikka 1020000. Tarkastuslautakunnalla ja tilintarkastuksella ei ole toimintatuloja eikä asetettuja tulostavoitteita. Valtuusto on myöntänyt tarkastuslautakunnan ja tilintarkastuksen vuoden 2025 toimintamenoihin 975 306 euroa sisältäen ulkoiset ja sisäiset toimintakulut.

Mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on kuntalain mukaan lisäksi arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä.